

In de „Bibliographie critique néerlandaise“ waarmee dit lijvig nummer wordt besloten, wordt in korte, maar indringende besprekingen een overzicht gegeven van de belangrijkste kritische werken in de jongste maanden verschenen. Geheel dit Nederlands gedeelte, dat trouwens geregeld aan de beurt komt in „Etudes Germaniques“, getuigt van inzicht in onze literatuur, zowel van Noord als van Zuid. Onze critici die er nog een Hollandse of Vlaamse kritische norm op nahouden, kunnen in „Etudes Germaniques“ leren wat Nederlandse kritiek moet zijn. Is het niet verheugend zoiets te kunnen schrijven? Maar dat betekent meteen dat wij onszelf aan de strengste zelfkritiek moeten onderwerpen. Wij moeten zoveel belangstelling waardig blijven.

J. Deleu

«Etudes Germaniques» - (Allemagne, Autriche, Suisse, Pays scandinaves et néerlandais), revue trimestrielle de la Société des Etudes Germaniques - 17ième année, numéro 3 - abonnement voor het buitenland kost 25 NF (250 BF of f 16). Adres: Librairie Marcel Didier, 4-6 rue de la Sorbonne, Paris Ve.

□

THE HEART OF BENELUX

Op 1 september 1962 werd in Gent de „Informatiedienst voor Nederlands België“ (INB) opgericht, waarvan de centrale leiding bestaat uit 'n administratieve en 'n redactionele direktie. Deze dienst telt zes onderafdelingen. Zo is er 'n Advies- en Dokumentatieburo, dat o.a. officiële en partikuliere organisaties adviseert inzake voorlichting in 't buitenland, brochures zal verspreiden over cultuur en ekonomie van Nederlandstalig België en onjuiste informatie in andere landen wil opsporen en trachten te korrigeren. De dienst beschikt verder over 'n adresseercentrale, foto-archief, persburo en 'n buro voor buitenlandse betrekkingen. Tenslotte is er 'n tijdschriftcentrale, die dit jaar begonnen is met de uitgave van 'n Engelstalig tijdschrift „The Heart of Benelux“, waarover aanstonds meer.

De INB gaf onlangs 'n brochure uit: „De bevordering van ons aanzien in de wereld“ (1), waarin op 'n zakelijke, heldere manier de situatie van de Nederlandssprekende Belgen en de taak van de IBN uiteengezet worden. Opvallend is de moderne aanpak. Partikularistische voorkeuren zijn de IBN totaal vreemd; hij sluit geheel aan bij de gedachte van de kulturele Noord-Zuid-integratie.

Als benaming voor onze taal en cultuur wordt de term „Vlaams“ (ipso facto geldt hetzelfde voor „Hollands“) radikaal afgewezen en 't stelselmatig gebruik van „Nederlands“ bepleit. De INB maakt duidelijk dat 't hier niet alleen maar om 'n terminologische kwestie gaat. De term „Nederlands“ voorkomt in den vreemde veel verwarring, „le flamand“ hoort thuis in een „met weinig stichtelijke intenties gebruikt begrippensarsenaal“, dienend om de sommigen zo welkome kloof met „le néerlandais“ in 't leven te roepen. Aan deze zaak is trouwens nog 'n materiële kant: „het feit alleen dat men in het buitenland het begrip „Vlaams“ i.p.v. „Nederlands“ hanteert, kost aan de Nederlandse gemeenschap in België ieder jaar ettelijke miljoenen, o.m. aan de publicitaire sektor“.

Ook onze ervaring is dat 't „volstrekt ondoenlijk is in het buitenland ook maar het geringste onderscheid tussen Noord- en Zuid-Nederlands toe te geven. Zodra men in die zin een concessie doet, wordt er misbruik van gemaakt“. Pas veel later, als de hoofdzaken geheel doordrongen zijn, mag men zich over details uitlaten, die in eerste instantie alleen maar verwarrend werken.

Door deze methodiek konsekvent toe te passen, zoals dat door andere landen ook gebeurt, kan er 'n realistische Nederlandse cultuurpolitiek ontstaan. Ook voor de versterking van onze innerlijke kracht is 't trouwens nuttiger meer te letten op wat ons bindt dan scheidt. Ik noemde al 't bestaan van „The Heart of Benelux“, waarvan ik de twee eerste afleveringen ontving. Beide maken zowel naar inhoud als vormgeving 'n uitstekende indruk. 't Blad verschijnt in z'n fraaie grote formaat zes keer per jaar. 't Eerste nummer geeft o.a. artikelen over Belgisch Limburg, de haven van Zeebrugge en de jaarbeurs van Gent. Opvallend is de slotbeschuiving over de Nederlandse taal, die zo helder deze zaak uiteenzet dat misverstanden bij de Engelse lezers voortaan uitgesloten moeten worden geacht. In 't tweede nummer staan o.m. artikelen over Kortrijk en Oostende, 't dagblad „De Gazet van Antwerpen“, 'n Limburgse kaarsenfabriek en 'n uitvoerig stuk over de Antwerpse acteur Joost Noydens. Aan 't eind van 't nummer volgen, na 'n korte uiteenzetting over „Dutch, the language we speak“, enkele fragmenten uit de bekende toespraak van Z.E. Minister Fayat (o.a. verschenen in „Ons Erfdeel“, VI-3), getiteld „Dutch language and literature in tomorrow's Europe“.

Uit de gehele opzet en uitwerking blijkt duidelijk dat direktie Fred. C. Ureel en uitgeefster-hoofdredaktrice Mevr. Hilde Reina Ureel van 't enig juiste standpunt uitgaan, nl. dat voor onze propaganda in 't buitenland alleen 't beste goed genoeg is. In de Engelstalige wereld hebben de Nederlandstaligen nu twee voortreffelijke organen tot hun beschikking: „The

Heart of Benelux'' en „Delta''. Hopelijk ontstaan er in de naaste toekomst ook dergelijke bladen in 't Frans, Duits en Spaans. De behoefte daaraan is zeker niet minder groot.

F. Niessen

(1) INB: «De bevordering van ons aanzien in de wereld» - 16 blz. - Gent, 1963

(2) «The Heart of Benelux» - 1^e jrg., nr 1 en 2, uitgegeven door de INB, Lamstraat 18, Gent. Prijs: 200 BF of f 15; andere landen: 6 U.S. dollars of 2 guineas

□

GESCHIEDENIS VAN DE VLAAMSE GEDACHTE

Enkele maanden geleden verscheen het eerste deel van de „Geschiedenis van de Vlaamse gedachte'' door Dr. H.J. Elias. De auteur hoopt in een tijdsbestek van twee jaren de vier delen van dit werk te publiceren, tezamen ongeveer 1600 blz., waarin hij de ontwikkeling van de Vlaamse gedachte van 1780 tot 1914 naspeurt. Het eerste deel van 450 blz., dat nu van de pers is gekomen, behandelt de stof tot en met de scheuring van het Verenigd Koninkrijk.

Als de volgende delen hetzelfde peil hebben als dit eerste deel, dan beschikken we over enige jaren over een monumentaal standaardwerk. Dit eerste deel is een bijzonder knap stuk werk. Het is ruimer van opzet dan de titel aangeeft. De schrijver behandelt niet alleen de oorsprong van de Vlaamse gedachte, hij gaat na, hoe het nationaliteitsbesef in het algemeen zich in de Zuidelijke Nederlanden gedurende het einde van het Ancien Régime, de Franse tijd en het Verenigd Koninkrijk ontwikkeld heeft.

Elias beoogt niet de geschiedenis van de Vlaamse Beweging te schetsen. Zijn werk is ideeëngeschiedenis, maar dan ideeëngeschiedenis in de best denkbare vorm, nl. steeds in nauw verband met de politieke en maatschappelijke ontwikkeling. Het is in het bestek van dit tijdschrift niet mogelijk om diepgaande besprekingen te wijden aan historische werken; dit t.a.v. het onderhavig boek te doen, zou te veel plaatsruimte vergen. Wat de auteur schrijft over samenhangsgevoel en nationaal bewustzijn tijdens de Brabantse revolutie, over de assimilatie van de Zuidelijke Nederlanden door Frankrijk en het verzet daartegen, de taaltoestanden vóór en tijdens het Franse bewind, de Vlaamse gedachte tot 1814 en van 1814 tot 1830, het Belgisch verzet tegen het Verenigd Koninkrijk, dit alles vormt de meest fundamentele syntese, die we hierover tot dusver beschikken. Waarlijk magistraal is het slothoofdstuk van dit deel, waarin het karakter van de Belgische revolutie ontleed wordt. M.i. heeft Elias hiermee de controverse over 1830, die nog maar een tiental jaren geleden n.a.v. het proefschrift van Dr. A. Smits, O.S.B. („1830 en de houding van het Vlaamse land'') tussen deze historicus en de Gentse hoogleraar Prof. Dr. J. Dhont opklaarde, volkomen opgeheven. De toenmalige discussie over de vraag, of de Belgische omwenteling een nationale revolutie is geweest, ja dan neen, is nu geheel irrelevant geworden. „Deze revolutie was geen Franse kommune, zij was geen Belgisch-nationale opstand; zij was de revolutie van de anti-Nederlandse geest die België beheerste''.

Dit werk getuigt van een enorme belezenheid en van een zeer grote eruditie. Zo wordt de ontwikkeling in de Zuidelijke Nederlanden voortdurend geschetst tegen de achtergrond van de Europese geestesgeschiedenis. Het boek is bovendien goed geschreven en helder van compositie.

Als men weet wie de schrijver is en onder welke omstandigheden het werk grotendeels tot stand is gekomen, dan geeft dit des te meer reden tot bewondering. Bewonderenswaardig inderdaad is het objectiveringsvermogen van iemand, die als Elias in het verleden zozeer in een bepaalde politieke richting geëngageerd was en die voor zijn rol in de oorlogsjaren geboet heeft met ruim 15 jaren gevangenisstraf. Reeds in 1930 publiceerde hij een boekje, „Onze wording tot natie''. Welnu, opvallend is, hoeveel genuanceerder zijn opvattingen over bepaalde historische gebeurtenissen na 30 jaar geworden zijn, waar men toch van iemand in zijn positie eerder het tegendeel verwacht zou hebben.

Het eerste deel van de „Geschiedenis van de Vlaamse gedachte'' doet met verlangen de volgende delen tegemoet zien. De prijs van dit standaardwerk is nogal hoog, maar dit mag voor hen, die belangstelling hebben voor de geschiedenis van de Vlaamse Beweging geen reden zijn om het niet aan te schaffen (het is mogelijk op zeer gunstige maandelijkse afbetalingstermijnen er op in te tekenen). De uitgave is door „De Nederlandse Boekhandel'' te Antwerpen prachtig verzorgd.

A. W. Willemsen

«Geschiedenis van de Vlaamse gedachte» door Dr. H.J. Elias - Deel 1: „Grondslagen van de nieuwe tijd, 1780-1830'' - uitgegeven door de Nederlandse Boekhandel, 1963 - 455 blz. - De volgende delen zijn aangekondigd: Deel 2: „Van literair-taalkundige naar politieke beweging (1830-1860)'' (verschijnt einde 1963) - Deel 3: „De splitsing der wegen (1860-1883)'' (verschijnt juni 1964) - Deel 4: „De periode van het cultuur-flamigantisme 1883-1914'' (verschijnt einde 1964). Het totaal bedraagt ± 1.600 blz. en kost 1.750 BF.